

Prof. Dr. Antonín ENGEL :

Náměstí Říjnové revoluce v Praze - Dejvicích.

Epilog k soutěži ÚDA tamtéž.

Uveřejnění výsledků soutěže na ÚDA v Dejvicích v 5. čísle tohoto časopisu mne nutí k tomu, abych připojil k celé myšlence některé vysvětlivky. Jako autor generálního projektu oblasti dejvické, projektu budov určených pro Vysoké učení technické a konečně jako původce náměstí tamtéž - musím boj jednou započatý také dokončiti a vysvětliti své závěrečné stanovisko.

Výsledek soutěže ukázal právě nyní po jejím zveřejnění celou závažnost věci a podepřel stanovisko autora, který pomalu a soustavně dospěl k dozrání svého díla, vyjádřeného nakonec velkým modelem, který se pak stal základním kamenem celého dalšího řešení problému.

Není pochyby o tom, že bez této průpravné a průbojné práce by celá věc neudělala ani krok kupředu a že teprve opřením o její výsledky mohla se vypisující instituce odvážit vypsání omezené soutěže na zamýšlený ústřední dům armády. Okolnost, že autor dosavadního řešení byl při tom zcela opomenut, na věci samé ničeho nemění, nanejvýš je jen dokladem toho, jak se u nás dovede bezostyšně postupovat k dosažení cíle.

Generální návrh celé regulace dejvické vyplynul ze souvislosti se zamýšleným komplexem budov Vysokého učení technického a z obou takto daných úkolů krystalisovala ruku v ruce celá kompozice této oblasti Prahy.

Nešlo tedy jen o t.řeč. regulaci více méně neutrální, při které se další vybudování ponechává na pospas postupnému vývoji. Již od počátku šlo o daleko více, totiž o vytvoření krásného města na terénu téměř ještě panenském - ne tedy o pouhé čáry regulační a k nim připojené zastavovací podmínky, jak se to dosud dělo, nýbrž o daleko více - o skutečný architektonický návrh města a jmenovitě o jeho centrum - o jeho velké náměstí.

Již od samého začátku koncepce šlo vlastně o všechno a již tehdy mi bylo jasné, že nezabezpečí-li se s regulací zároveň i výstavba po stránce výtvarné - nedosáhne se vlastně ničeho! Z této zkušenosti musila proto vyplynouti má devisa : "Teď anebo nikdy", za kterou mi bylo souzeno tvrdě bojovati od samého začátku. Týkalo se to především vlastního náměstí, jež nemohlo být ponecháno na pospas jakékoli libovůli. Proto jsem usiloval o zajištění jeho formálního výrazu do všech důsledků. Na prvním místě při tom byl generální projekt techniky, jenž s náměstím měl tvořiti velkolepý ensemble.

Ze základní radiální dispozice celé oblasti vyplynul logický důsledek, že část výstavby doprovázející hlavní kmenovou osu celé městské dispozice měla být hlouběji prokomponována do všech důsledků, což se týkalo jednak komplexu budov Vysokého učení technického, jednak náměstí, které přirozeně musilo v kratším časovém sledu předcházet předpokládané výstavbě techniky. Tak došlo k detailnímu projektu náměstí - nejprve v jeho pravoúhlé části a pak v části monumentální, polokruhové. Výsledkem byl model 1 : 200, který je majetkem hlavního města Prahy.

Pravoúhlá část náměstí byla pak skutečně vybudována - až na jednu mezeru dosud neuzavřenou, na jejímž zaplnění se nyní pracuje. Podrobné informace jsem o této věci podal ve zvláštním otisku ze sborníku "Průvodce světem techniky" z r. 1939. Tam je také podrobně vylíčena záležitost návrhu a stavby budovy generálního štábu, která bohužel měla tak neblahý vliv na celou koncepci segmentové fronty, tedy právě té části, v níž měla stěna náměstí vyvrcholovat. Osudná změna spočívala v tom, že na místě fronty třípatrové o patřech mimořádné výšky, které odpovídala patrovým výškám techniky, byla vynucena změna, jež spočívala v tom, že místo dosavadních tří etáží vysokých požadovaly se ode mne čtyři normální a ještě nadto patro podstřešní, které pak bylo nutno vyjádřit lukarnami. Tento požadavek se stal závazným pro všechno další kompoziční úsilí a vzešel z nátlaku se strany armády a obce Pražské. Byl to také první hrubý zásah do původní ideální koncepce a jen díky mému úsilí se podařilo zažehnat hrozící z něho nebezpečí. Tehdy jsem ovšem ještě netušil, že mě čekají daleko horší věci. Až dosud totiž celá věc stále ještě vcelku spočívala na původních předpokladech a mohl jsem proto očekávat, že při dokončení výstavby náměstí se už nestane nic, co by dílo podstatně ohrozilo.

A přece se toto nebezpečí dostavilo s celou závažností, když došlo k neočekávanému rozhodnutí mocenských činitelů, jímž další výstavba techniky zde byla anulována a celá dejvická area byla vydána vojenským činitelům k fruktifikaci. Veškerá základna dosavadních předpokladů, na nichž věc organicky a logicky se dosud vyvíjela, náhle se zhroutila! Důvody tohoto rozhodnutí nikdo nikde veřejnosti řádně nevysvětlil. Operovalo se pouze anonymně s ničím nedoloženou thesí, chorobným výplodem nebla ze proslulé gigantomanie, že prý prostory určené pro dostavbu našeho Vysokého učení technického k tomuto účelu zde nepostačují - tedy námitka právě opačná než s jakou se operovalo před tím, že prý totiž prostory pro umístění pražských vysokých škol technického směru jsou zde předimenzovány. Tehdy jako nyní byly tyto tendenční a anonymní informace uváděny v oběh zřejmě jen proto, aby se našla nějaká záminka k pochování celého projektu a tím k uvolnění místa, jež se dodatečně zalíbilo jiným činitelům.

V takovém neblahém prostředí a uměle vyvolaném myšlenkovém zmatku zrodil se nápad použití obou čelných bloků hlavní fronty náměstí po odstranění techniky pro výstavbu ÚDA.

Zda toto rozhodnutí bylo moudré či nikoli, netroufám si zatím posuzovat. Jisté je, že tu máme co činit s faktem, který neblaze zapůsobil na celou koncepci náměstí a velkou část Dejvic právě v jejich nejcitlivější a vrcholné části, k níž se přes všechny otřesy a překážky výstavba blížila, a právě v době, kdy bylo již možné očekávat, že celá věc i posledním úskalím bez nehody propluje.

Rozhodující činitelé - zřejmě na podkladě nedostatečných a zkreslených informací - zde však bohužel způsobili něco, co by se nedalo napravit a z čeho zatím vyplynul nynější, pro věc přímo tragický konflikt s danými již a neodstranitelnými předpoklady, proti nimž směřuje jejich zamýšlený osudový zásah. Nežijeme však bohudák v takových poměrech, aby nebylo možné podrobiti ^{diskusi} v zájmu věci i takovéto rozhodnutí, jež nemůže být neodvolatelné, jakmile se zmínění rozhodující činitelé sami přesvědčí, že zde došlo k hrubému nedopatření.

Došlo-li k vypsání omezené soutěže na ÚDA za okolností shora uvedených, pak ani nepřekvapuje, že se při tom nebral nejmenší zřetel na auto-
ra dosavadního řešení, tedy právě na toho, kdo po tak dlouhá léta nesl
tíhu celého tohoto řešení. I když výsledek jeho práce se stal jaksi
veřejným majátkem a byl očividně rozsáhle exploatován, mělo přece být
v zájmu věci a nikoli v zájmu projektantovy osoby příkazem pouhé prozí-
ravosti a elementární opatrnosti, aby také on byl alespoň přizván a
vyzván k přepracování alternativy svého rozdělaného projektu náměstí
z pěti osmin již hotového - k pozměněnému účelu. Nikomu to však nenapadlo
a kolegové architekti se bez uzardění účastnili povážlivého duchovního
drancování dosavadního projektu s bezohledností opravdu zarážející, při
čemž autor ~~zastupoval~~ jeho měl za úlohu dívat se na to
jak vlastní životní dílo, jemuž věnoval nejlepší síly svého života, je
v pravém slova smyslu mrzačeno.

Velká myšlenka jednotného architektonického prostoru se smrštila
na lokální záležitost jediné, i když fysicky velké budovy, k níž byla
přidána kolosální věž, o níž lze říci, že doslova zabila všechnu harmo-
nii prostranství a tím také anulovala původní výtvarný smysl a samu pod-
statu architektonické koncepce celé oblasti dejvické. Zprovedila ze svět-
kového účinek hlavní kmenové třídy celého radiálního systému města. Zde i
slepému je srozumitelné, že tu šlo o celý sled prostoru, který měl kulmi-
novatí teprve na konci hlavní osy celého prostoru ve vzdálenosti asi
600 m od středu náměstí. Jaké to nešetrné ruce zasáhly do citlivého a

Tím, že area Vysokého učení technického byla rozrušena a rozplýtvěna na separátní akce spolu nesouvisící, tím, že záležitost ÚDA stala se věcí hlavní a prostorové řešení náměstí věcí vedlejší, byl spáchán těžký hřích na umělecké koncepci celku. Byl jsem připraven na mnoho dalších svízelných při dokončování výtvarných záměrů do značné míry dnes již realizovaných; nikdo odpovědně uvažující však nemohl očekávat tak neblahý konec, jaký dnes hrozí s neostýchavostí a nešetrností opravdu neslýchanou. Stojíme-li dnes před katastrofou hrozící věcí uznaně veliké, pak je ve stínu takové tragedie třeba nechat všechnu její trpkou osobní stránku.

Chci věřit, že veřejné mínění je u nás instancí, ke které je možné se odvolat. Je to také předpoklad elementární spravedlnosti, záruka znemožnění vacua juris et moralitatis. Nevzdávám se přesvědčení, že dobrá věc musí sama svou vahou zvítězit právě tak jako musí zvítězit slušnost nad opakem, znalost nad ignorancí a mistrovství nad začátečnictvím! Je také třeba nejen mluvit a psát o významu umění pro život národa a lidu, nýbrž i žádat respektování tohoto významu opravdovými činy.

Kdyby mělo opravdu dojít k uskutečnění zrušného výsledku soutěže, pak raději nežít než dívat se na takový artefakt, který právě proto, že je viditelným opakem toho, co bylo a je zřejmým cílem nedohotovného dnes projektu, o to více by děsil do budoucna. "Chyby se mohou dělat, ale nesmějí se na nich stavět domy" řekl Goethe, čímž lapidárně vyjádřil fakt, jak je nebezpečné zahrávat si neodpovědně s architekturou, tedy s něčím, co nesnese zvěčnění jakýchkoli dekadentních hodnot, jež by tak byly určeny pro příští generace a jsou pak nenapravitelné. Na tom, co ukázala soutěž na ÚDA, jako by spočívala kletba zlého činu, jež nemůže být zažehnána jinak než že tato věc nebude provedena. Opravdu - ruce pryč od této zrůdy! Jedině návratem k tomu, co je již v tak pokročilém stadiu realizace a v důsledném slohovém dokončení této realizace je možné zabránit monumentálnímu neštěstí; provedení toho, co vykazala soutěž, by naši vlast, národ i město Prahu navždy zneuctile.

Jestliže rozhodnutí vlády o odstranění techniky je neodvolatelné /: což ovšem je pro mne naprosto nepochopitelným úvodem k 250. jubileu této nejstarší evropské vysoké školy technické vůbec ! :/ a vybudování ÚDA na jejím místě konečné, pak nechť se postupuje alespoň tak, aby byla v původní myšlence zachována hlavní třída dejvické regulace i s umístěním triumfální brány a vymýcením obludné věže. Z toho plyne, že v takovém případě je absolutně nutné řešit v rámci původního projektu budovu ÚDA znovu ! I za cenu, že vnitřní obsah čelné části je přirozen v rozporu s tím, co má být za ní.

Je opravdu s podivem, že žádnému ze soutěžících nenapadlo, že i takto daná úloha diktovaná programem by se byla zcela dobře dala řešit bez mrakodrapu; účastníky soutěže však přímo posedla fixní myšlenka - použít záměrně věžového motivu, jako by se všichni byli dohodli, že tomu tak musí být stůj co stůj přesto, že z programu nikterak nevyplývala nějaká toho potřeba. Soutěžící neodradila ani zřejmá obtíž spočívající v tom, že vsunutí tohoto cizorodého tělesa mezi dvě souběžná křídla musí nutně mít za následek těžké kompoziční, dislokační a osvětlovací potíže. Neodradil je ani fakt, že stavějí ústředí zamýšlené budovy vlastně na ulici a to právě na tu hlavní a že tím zabarikádovávají vše, k čemu tato ulice má vést. Nepochopili, že tato třída je kmenovou osou pro celý dejvický sektor, jeho páteří a osou symetrie. Ostatně projekty samy a jmenovitě jejich půdorysy to markantně ukazují. Nejlépe to ilustrují situace, které v kritickém místě vykazují jakousi ohromnou kaňku, příznačný to výraz takové zvrácené myšlenky. Soutěžící neodradilo ani to, že zkracují délky front, snižují nebo vynechávají střechy, že mění rytmus intervalů, ačkoli jim musilo být evidentní, že na stejné délce průčelní, na stejné výšce říms a hřebení, na stejných intervalech os, jakož i na stejné se opakujících motivech atd. spočívá celý smysl kompozice náměstí nejen pro jeho tři čtvrtiny, nýbrž pro celek! Při svém počínání pochopitelně neměli ani ponětí o tom, jaké jemné hodnoty a finesy jsou skryty ve struktuře detailů. Zkrátka, s generálním projektem zacházeli namnoze přímo barbarsky. Příčí se mi zabývat se dále takovými málo odpovědnými zásahy, ale jistě zatím postačí to, co v zájmu pravdy musilo být řečeno.

Původ všeho zla musíme však hledati nikoliv u vyzvaných architektů, ale někde výše a jinde - a to u vypisující instituce, která se sama nejedříve dopustila kardinálního omylu. Vše ostatní bylo jen důsledkem; ona sama si vyvolila ty, které považovala za hodny a schopny úkolu, který opět pouze sama formulovala. Nezdár celé věci padá tedy na její hlavu. Kořen nezdaru a neúspěchu, který jsem předvídal, ale jemuž jsem nemohl zabrániti, spočíval v tom, že nikomu nenapadlo - nejméně pak vypisující instituci - aby se napřed informovala o únosnosti svého záměru a řádně, především zjistila to, co lze a co nelze; setva by pak bylo došlo k tomuto herostratovskému činu. Není pochyby o tom, že by se jí bylo na příinou otázku dostalo důtklivého varování, aby nevyhazovala peníze za věc předem ztracenou. Nic takového se ovšem nestalo, dalo by se to však ještě dnes alespoň sčásti napravit.

Je třeba zdůrazniti také mravní podstatu věci, která se musí projevit i ve sféře umělecké. Co totiž není mravně hluboce fundováno, nemůže také projevit žádné umělecké kvality. Ethos a esthetos jsou si velmi blízké a tam, kde není souzvuku těchto dvou základních vlastností, nic trvale neobstojí.

Musíme si už jednou uvědomit, že tak jedinečnou příležitost k dokončení velké věci, jaká se nám v dobudování dejvického náměstí nabízí a která se už nikdy ~~nemá~~ nebude opakovat, nemáme práva zmařit, jak stejně taktně jako důrazně prohlásil Prof. Fomin z Všeruské akademie umění v Leningradě již v roce 1947.

Nechť si nikdo nedělá ilusí, že by ono katastrofální řešení, jež vzešlo ze soutěže, mohlo nějak dobře dopadnout nebo že by bylo schopno nápravy - určitě ne, dokud se kajícně nevrátíme k správným začátkům.

Nakonec se musím vyrovnat s některými názory, jež byly vysloveny u příležitosti výstavy této soutěže a při debatách v paláci Dunaj v Praze II. Kritika architektonických děl, po př. jejích návrhů, není tak snadná, jak se mnohým zdá. Kritisující musí mít především dostatek znalostí dokonalých a dostatečně hlubokých, aby na kritisovanou věc vůbec stačil! Dále se musí odpoutat od různých frází, přenášených mechanicky z prostředí uměleckému životu cizího. Takové fráze sem vůbec nepatří a nevedou nikdy k vyjasnění, nýbrž k pravému opaku. Kdyby se v daném případě kritisující byli snažili osvojit si zmíněné vlastnosti, nebylo by se mohlo stát, aby se zde navzájem pomíchaly základní pojmy urbanistické a výtvarnické. Místo jasné a výstižné kritiky projevující především skutečné porozumění pro to, oč jde, slyšeli jsme a nyní také čteme argumentaci vzatou ze zcela jiné sféry myšlenkové. Toto vníkaní cizího elementu do oboru ryze uměleckého je jen dokladem myšlenkového zmatku. Výsledky jsou podle toho.

Projekt dejvického náměstí byl komponován jako projekt směřující ke klasické rovnováze, klidu a harmonii. Dík soutěži svrhla se tato věc v jakýsi mumraj pompésních návrhů extrémního pathosu a nakonec v uměleckou katastrofu. Lze to ovšem omluviti relativním mládím zúčastněných, jejich nezkušeností a jejich nepochopením základní pravdy, že "v umění zpravidla méně znamená více", jakož i faktu, jak jej vystihl Goethe slovy: "In der Beschränkung zeigt sich der Meister." Místo tichého rytmu a střídmeho vyjádření formy dostavil se u mnohých hlučný povyk, který se omylem vydává za optimismus.

Také ve směru urbanistickém projevila se různá povážlivá mínění. Paní kolegyně Stašková pocítila ve svém exposé nějaký rozpor v tom, že mé náměstí jakožto střed celé urbanistické komposice nemůže mít za cíl dálkový průhled, ježto prý se skládá ze dvou částí, jež nemají společného středu /?/. Náměstí má být křižovatkou bez ohledu na dopravní ruch. Dle ní se zde má umístit "silná dominanta" a tak prý se zabráni "nejasnosti" mého řešení. To prý je problematické a dnes nepřijatelné, ale jeho problematičnost je vyvážena vysokou úrovní architektonického umění. Architektura mého náměstí je prý příliš akademická, což patrně má znane

nati jakési zlehčení; dle mínění paní kolegyně je sporné chtít na ni navázat či hledat nový výraz a není prý možné navazovat jen tak bez uvážení nároku na soudobý architektonický výraz, neboť mé architektuře prý chybí "hluboký optimistický obsah", ačkoli prý zase má nepochybné stránky, "o jejichž uplatňování se nyní rozhodně v naší tvorbě snažíme." Tak teď opravdu nevím, na čem podle úsudku paní kolegyně vlastně jsem, člověk dostává střídavě jednou pusinku, v zápětí nato pak zase políček.

Pokud se týká vytýkaných nesrovnalostí ve smyslu urbanistickém, musím vyvrátiti některé názory paní kolegyně, která se domnívá, že jsem se dopustil jakési nelogičnosti tím, že na hlavní náměstí navazuji další prostor, který teprve nakonec vyústí závěrečnou budovou. Je s podivem, s jakou povýšeností si paní kolegyně troufá kritizovati můj elaborát, jenž byl dobře uvážěn přísnou sebekritikou po celou dlouhou dobu práce a jenž se potkal s příznivou kritikou odborníků zahraničních. Nemohu opravdu za to, že paní kolegyně věc patrně nepochopila; pokusím se jí to tedy důkladněji vysvětliti.

V daném případě jde o řešení v dějinách urbanismu sice dosti vzácné ale přesto se tu a tam vyskytující, s nímž jsem se ve svých přednáškách na technice obšírně zabýval. Typicky obdobný případ se vyskytuje v Nancy ve Francii u t.zv. Place Royale, kde na hlavní náměstí t.zv. Place Stanislas navazuje podélný prostor zvaný Place de la Carrière, které pak vyústuje do posledního prostoru, zvaného Place du Gouvernement, ovládaného význačnou budovou náhodou nejstarší z celé skupiny budov. Jde tu tedy o celý řetězec prostorů vzájemně spojených, usměrněných ke společné ose a stavěných ovšem etapově. Největší je Place Stanislas formy skoro čtvercové, kdežto následující je formy protáhlé, spíše ulicové povahy, omezené frontami domů a ústící do prostoru třetího. Na rozhraní prostoru prvního a druhého nachází se motiv triumfálního oblouku. Je to tedy zřejmý princip střídání prostorů různých proporcí i velikostí, oddělených vždy jakýmsi défilé, což je základním půvabem celé skupiny.

Vedlo by daleko v mezích krátkého článku věc dále rozvádět. Postačí snad, uvedu-li citát z ~~BRINCKMANN~~ Brinckmannova "Stadtbaukunst", kde uvádí zásady francouzské teorie slovy: "Lier des embellissements particuliers avec art à un embellissement total". Náměstí v Nancy je mistrovské dílo umění prostorového a uvádím je jenom proto, abych doložil, že takové nádherné koncepce už tu byly. Samozřejmě nebylo toto dílo nikterak vzorem pro koncepci mou, která vzešla autonomně z dané složité situace a dospěla k analogickým závěrům, ač jinak formálně naprosto odlišným. Paní kolegyně potírá právě to, co bylo vlastně nejlepší stránkou mého řešení, že totiž jsem z daných a nikoli snadných premis dovedl vymanévrovat skupinu prostorů navázaných na společnou osovou vedutu a tím jsem docílil střídání

prostorů různých šířek, tvarů a kontur. Tedy to, co by mělo být vyzdvíženo spíše jako přednost a na čem jako autor si právem zakládám, stalo se předmětem výtek - zřejmě z pouhé neznalosti.

Za těchto okolností zbývá mi jen pocit útrpnosti se vším tím řečením; kdybych měl proti sobě alespoň rovnocenného odpůrce, ale takto musím sestoupiti až k výkladům o zásadách přímo elementárních. Ovšem ani námitky pramenící z neznalosti věci nelze nechat bez odpovědi, poněvadž je tu nebezpečí, že by mohly býti brány vážně. Vážené paní kolegyni bych radil, aby se podruhé sama pokusila o předložení nějakého návrhu, ve kterém by mohla podle libosti uplatnit své these výtvarnou formou /hic Rhodus, hic salta!/: jistě pak dospěje ke staré pravdě, že o umění se vždy lépe mluví a píše než se dělá. Jinak mám veškeru úctu k odvaze, kterou svým mladistvým temperamentem prokázala.

Nemohu skončit aniž bych vděčně nepřipomenul seriosní úvahu pana kolegy profesora Fialy, který ve své pozitivní analýze v úvodním článku téhož čísla přiznal kvality mého návrhu, jak jen bylo možno. Chápu ovšem, že nemohl nakonec vyvoditi jediný správný závěr, neboť si byl asi vědom toho, že by to bylo hlasem volajícího na poušti, jehož následkem by mohly být účinky zcela opačné než zamýšleno nebo dokonce i značné osobní nepříjemnosti.

Po napsání tohoto článku dostalo se mi do rukou další číslo 7. tohoto časopisu, v němž autorská skupina kol. Bareše obhazuje svůj návrh na ÚDA. Na podrobnosti jejich článku vyhrazuji si odpověděti až po uveřejnění tohoto epilogu, který - jak vidím - by se mohl stát prologem k další diskusi. Nevyhýbám se jí, v zájmu její úrovně bych však opět a důtklivě žádal, aby v ní neměly místa prázdná a konkrétně nedoložené fráze. Zatím říkám k tomuto článku jen tolik.

Jestliže i autorská skupina kol. Bareše uznává, že 3/4 náměstí musí být dokončeny podle mého návrhu, který prý není "optimistický", pak jejich zbývajících optimistická čtvrtina, kterou tuto domnělou vadu chtějí napravit, nemohla by přece vytvořit ani podle nich onen žádoucí "optimistický" c e l e k.

V dané a neodstranitelné dnešní situaci dejvického náměstí nemohu a nesmím souhlasit s jeho zmrzačením, jaké představuje předložený návrh na budovu ÚDA - i kdybych měl být zahrnut ještě horšími frázemi a kdybych měl snad být jakkoli za svůj postoj pranýřován.

Jsem tím povinen především své umělecké cti i celoživotní práci a kromě toho bych se nemohl ani do očí podívat svým žákům a také na př. Prof. Fominovi z Všeruské akademie umění, který právě o mém řešení

s. velkým A, tím, oč usiluje každý z nás a co se podaří jen velmi málokterým." O nápadech a pokusech dokončiti dejvické náměstí jinak než podle mého řešení pak Prof. Fomin napsal : "...na..otázku o mém názoru na dokončení výstavby...náměstí mohu odpovědět jediňe a zcela kategoricky : náměstí musí být dokončeno ve hmotách, formách a architektonicko-slohové charakteristice dané Vaším projektem...". "V tom bude záviseti úspěch řešení takové složité urbanistické úlohy, jakou je vytvoření nového velkého náměstí. Každá jiná cesta přivede ke zkáze Vámi zamýšleného ensmbu a přivodí nenapravitelnou škodu celému obvodu města." Tolik Prof. Fomin.

Nemůže mi být zajisté zazlíváno, že přikládám větší váhu realistickému optimismu Prof. Fomina pro dokončení mého řešení než fantastickému optimismu navrhovatelů pro jeho zmrzačení.

Končím opětňým a naléhavým zdůrazňěním zásadní otázky daného problému :

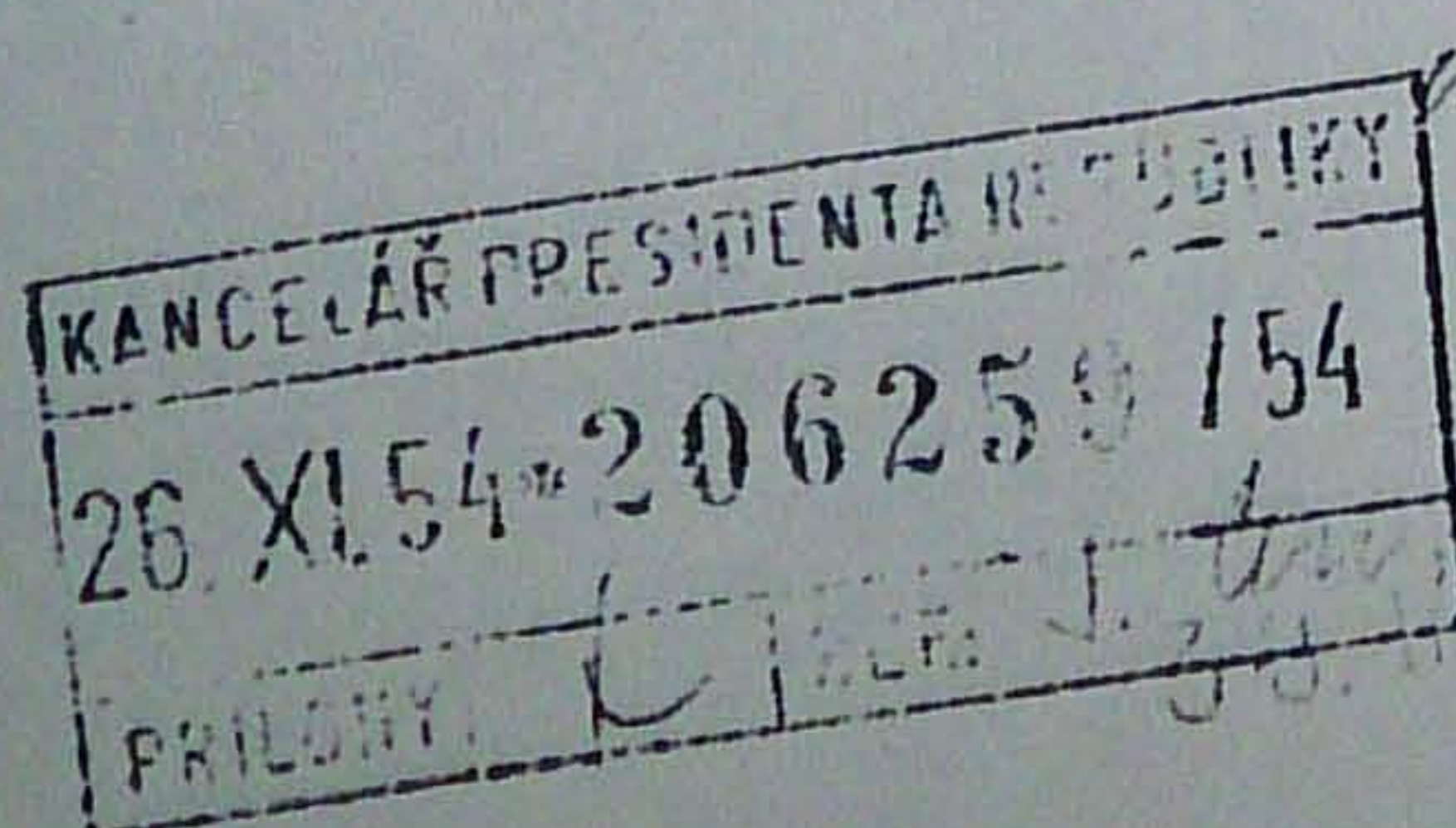
Je kulturně, umělecky a hospodářsky vůbec možné a přípustné,

aby celé dva velké bloky zastavěné dnes v Dejvicích již budovami pražských vysokých škol technického směru, se svým neobyčejně nákladným vnitřním zařízením, byly navždy odříznuty od ostatních vysokých škol téhož technického směru,

aby všechny zbývající tyto vysoké školy byly nadále a na nedohlednou dobu rozptýleny po různých pražských čtvrtích,

aby soustředěni všech našich vysokých škol technického směru, jehož jednotňým plánem ~~bylo přemístěno do Dejvic~~ jsme si již před více než 30 lety získali tak dobrou pověst v mezinárodním technickém světě, bylo lehkovážně a zbytečně zmařeno - jak se zamýšlí při anulaci dokončení výstavby naší celé budoucí technické university v Dejvicích ?

Jsem přesvědčen, že takový herostratovský čin si nesmí dovolit národ Komenského - právě k 250. jubileu založení tohoto nejstaršího evropského technického učení v Praze !

11. 1954
zastoupen na vědomí KPR
a. a. *[signature]* 4/12.54.
R. n. j. 302.405

204264/54
206266/54
27/12
Prace